

ADVIES 117

TAALREGELGEVING IN HET HOGER ONDERWIJS

14 maart 2008

ADVIES 117

TAALREGELGEVING IN HET HOGER ONDERWIJS

14 maart 2008

Inhoud

SITUERING	4
SITUATIESCHETS.....	4
ADVIES.....	6
ALGEMEEN	6
VERSOEPELING MET BEPERKT AANTAL REGELS	6
MOTIVATIE.....	7
AANDACHTSPUNTEN.....	8
RESPONSABILISERING INSTELLINGEN.....	8

SITUERING

Mede namens haar collega, minister van Onderwijs en Vorming Frank Vandenbroucke, vroeg minister van Wetenschap en Innovatie Patricia Ceysens de VRWB op 7 februari 2008 een gemotiveerd advies uit te brengen over 'het al dan niet behouden van de decretale wetgeving rond het taalgebruik in het hoger onderwijs'. Mocht de VRWB pleiten voor een aanpassing, verneemt de minister graag welke alternatieven de Raad voorstelt.

Parallel bereidt de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) eveneens een advies rond de taalregelgeving in het hoger onderwijs voor, op vraag van minister Frank Vandenbroucke.

Voorliggend advies werd voorbereid in de commissies Wetenschapsbeleid, Technologiebeleid en Federale en Internationale Samenwerking van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid.

SITUATIESCHETS

Afdeling 9 – artikel 91 van het Decreet betreffende de Herstructurering van het Hoger Onderwijs in Vlaanderen legt de taalregeling vast.

De onderwijstaal in hogescholen en universiteiten is het Nederlands, met uitzondering van taalvakken, onderdelen gedoceerd door anderstalige gastprofessoren en anderstalige opleidingsonderdelen gevolgd aan een andere instelling.

Er is beleidsmarge om, zij het in beperkte mate, opleidingsonderdelen te doceren in een andere taal mits de meerwaarde voor de studenten en de functionaliteit voor de opleiding duidelijk bewezen zijn en de docent de andere taal voldoende beheerst. Opleidingsonderdelen kunnen nooit volledig in een andere taal worden aangeboden. Voor bacheloropleidingen is het gebruik van een andere taal beperkt tot 10% van de omvang van het opleidingsprogramma. Voor masteropleidingen is geen percentage vastgelegd.

In afwijking hiervan mogen opleidingsprogramma's (bachelors en masters) die specifiek ten behoeve van buitenlandse studenten zijn ontworpen, wel volledig in een andere taal worden aangeboden. In dit geval moet in een equivalente Nederlandstalige opleiding worden voorzien in dezelfde instelling of desgevallend door samenwerking en taakverdeling tussen verschillende instellingen binnen één provincie.

Masteropleidingen in het kader van Erasmus Mundus en van het International Course Programma van ontwikkelingssamenwerking mogen in een andere taal worden aangeboden.

Artikel 91§6 van bovenvermeld decreet, bepaalt dat het instellingsbestuur in een jaarlijks verslag rekenschap moet geven over zijn beleid inzake het gebruik van een andere onderwijstaal dan het Nederlands. Uit het jaarverslag 2005-2006¹ blijkt dat in de instellingen voor het hoger onderwijs de decretale regels worden gerespecteerd. De beleidsmarge voor anderstalige opleidingen wordt beperkt toegepast. Het anderstalige aanbod wat het initiële opleidingsniveau (bachelor- en masteropleidingen) betreft, komt eerder uitzonderlijk voor. Het Engels is bij uitstek de meest gebruikte andere taal. De studentenpopulatie in de

---

¹ Jaarlijks verslag – verantwoording van het gebruik van een andere onderwijstaal van het Nederlands – analyse academiejaar 2005-2006. Meest recente beschikbaar verslag.

anderstalige basisopleidingen is overwegend anderstalig; de Vlaamse student blijft eerder opteren voor een Nederlandstalig aanbod.

In het ACA-rapport² van 2002 wordt onderzocht in welke mate binnen de niet-Engelstalige Europese landen er in opleidingsprogramma's in het Engels wordt voorzien en wat de motivatie kan zijn om dergelijke opleidingen op te starten. Het rapport sluit af met een reeks aanbevelingen voor 'good practice' bij het opstarten en operationeel maken van dergelijke anderstalige opleidingen.

Uit het rapport blijkt dat programma's in het Engels in het Europese hoger onderwijs nog steeds beperkt zijn. België positioneert zich op de derde plaats m.b.t. het aantal opleidingsprogramma's en op de zevende plaats m.b.t. het aantal studenten ingeschreven in de anderstalige opleidingsprogramma's. Nederland vaart hierin een volledig andere koers en heeft resoluut gekozen voor een verregaande ver'Engelsing' van zijn hoger onderwijs.

In het rapport 'Doorlichting van het Vlaams Innovatie-instrumentarium' van de expertgroep Soete wordt alvast een lans gebroken voor het onmiddellijk afschaffen van de taalwetgeving.

---

² Academic cooperation association, 'English-language-taught degree programmes in European higher education –trends and success factors', 2002

ADVIES

ALGEMEEN

1. De volledige afschaffing van het taaldecreet, zoals bepleit door het rapport Soete, is volgens de VRWB een te weinig genuanceerd standpunt en wordt niet gevolgd.

2. De VRWB is wel voorstander van een versoepeling van de taalregelgeving op masterniveau, met een beperkt aantal regels. De hoger onderwijsinstellingen krijgen hierdoor meer armslag in de keuzes die ze maken, en worden in staat gesteld hun masteropleidingen zo efficiënt mogelijk te organiseren en zo optimaal mogelijk in te vullen, al dan niet gebruik makend van andere talen. Het is aangewezen dat de universiteiten meer autonomie hebben inzake het gebruik van de onderwijstaal, mede gelet op de verantwoordelijkheid die zij voor de opleiding dragen. Deze versoepeling levert volgens de VRWB een meerwaarde op.

Verder in dit advies wordt deze aanbeveling voor versoepeling verder uitgediept, gemotiveerd en worden enkele aandachtspunten opgelijst.

3. Op het niveau van bachelor is een wijziging van de taalregelgeving geen prioriteit. Om organisatorische redenen kan wel een minimale versoepeling worden voorgesteld, waarbij de huidige beperking van 10% (of 18 studiepunten) wordt uitgebreid tot 30 studiepunten (=16,6%), dit om ook voor buitenlandse/anderstalige studenten een volledig semester te kunnen inrichten.

4. Studenten moeten het recht blijven behouden om over een opleidingsonderdeel, waarin een andere onderwijstaal dan het Nederlands werd gebruikt, examen in het Nederlands af te leggen.

5. De VRWB wenst daarnaast te benadrukken dat taal slechts één element uitmaakt van een internationaliseringbeleid. Algemeen is er nood aan een geconcentreerd en strategisch beleid inzake internationalisering, zowel bij de overheid als de onderwijsinstellingen.

Wetenschappelijke excellentie en het promoten van de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs in het buitenland kunnen minstens evenveel impact hebben op het aantrekken van buitenlandse studenten dan een aanpassing van de taalregeling.

VERSOEPELING MET BEPERKT AANTAL REGELS

6. De voorgestelde versoepeling van de taalregelgeving bij de masteropleiding houdt onder meer in dat deze volledig in een ander taal kan en mag worden aangeboden, zonder de verplichting om een parallelle Nederlandstalige opleiding in te richten binnen éénzelfde provincie (zie §2 van het taaldecreet). Hierbij moet het volstaan dat er in Vlaanderen één parallelle Nederlandstalige opleiding bestaat, eventueel via samenwerking en taakverdeling tussen de instellingen. In het kader van de rationalisatie moet dit ook kunnen.

7. Elke alternatieve keuze t.o.v. de standaardkeuze van het Nederlands als onderwijstaal moet gebeuren op basis van functionaliteit, een aantoonbare behoefte en vanuit de meerwaarde voor het afnemende veld.

De Raad acht het aangewezen dat instellingen die anderstalige opleidingen aanbieden ertoe worden gehouden een taalbeleid uit te werken dat door de Academische Raad dient te

worden goedgekeurd. Dit taalbeleid moet een duidelijk kader omvatten dat bepaalt wanneer, onder welke voorwaarden, voor en door wie een opleiding kan worden aangeboden in een andere taal. Een dergelijk kader moet voldoende transparantie en duidelijkheid bieden aan personeel en studenten en moet een gecoördineerd taalbeleid binnen de instelling garanderen.

Het gevoerde taalbeleid dient ook regelmatig gemonitord te worden op:

- de impact op de kwaliteit van de opleiding;
- haar effect op de Nederlandstalige studenten, hun kennisniveau en de beheersing van de vreemde taal;
- het effect op de instroom van Nederlandstalige én anderstalige studenten;

8. De anderstalige opleidingen zullen aan dezelfde accrediteringsnormen moeten voldoen als alle andere opleidingen.

MOTIVATIE

9. Engels is de taal van het (internationaal) wetenschappelijk onderzoek en ook steeds meer van het bedrijfsleven. Alle studenten moeten daarom vaardigheden aanleren die ze kunnen gebruiken om in het Engels met anderstalige collega's te communiceren. Het actief gebruik van de 'wetenschapstaal' door studenten (bij het schrijven van papers en het geven van mondelinge presentaties) moet worden bevorderd. De student moet op het einde van de master in staat zijn om te communiceren (schriftelijk en mondeling) met vakgenoten (de facto de vreemde taal) en leken. Een actief taalbeleid en internationale samenstelling van de studentenpopulatie, waardoor masterstudenten meer en actiever in contact komen met goed Engels, zal de talenkennis er op doen vooruitgaan. Een versoepeling van het taaldecreet kan hierbij zeker een faciliterende rol spelen. Ook gastonderzoekers/docenten kunnen hierin een belangrijke taak opnemen. De beperking tot Nederlandstalige opleidingen kan onze afgestudeerden benadelen t.o.v. hun buitenlandse collega's.

10. De exacte en toegepaste wetenschappen hebben als knelpuntruimte te kampen met een te beperkte instroom aan studenten. De kennisinstellingen en bedrijven hebben moeilijkheden om in die richtingen aan te werven vanwege het gebrek aan 'eigen' studenten. Het moet mogelijk zijn om, althans in deze richtingen, gemakkelijker buitenlandse studenten te rekruteren. Versoepelen van de taalwetgeving kan daartoe een stap in de goede richting zijn.

11. Studenten moeten vertrouwd worden met andere culturen en gebruiken. Het is immers essentieel dat masters succesvol worden voorbereid op werken in een internationale context. Internationalisering begint vaak 'thuis'. Een internationaal samengestelde studentenpopulatie biedt ook voor Vlaamse studenten een kans om aanvullend internationale ervaring op te doen (de zgn. 'internationalisation at home'). Het is namelijk niet voor iedere student mogelijk om een buitenlands verblijf in zijn studie in te bouwen. Een meer internationale groep biedt invloeden en inzichten aan, die het eigen blikveld verruimen. Versoepeling van de taalwetgeving is een van de elementen om meer internationale mobiliteit te bevorderen.

12. De huidige taalregelgeving legt op dat bij het inrichten van een opleiding in een andere taal diezelfde opleiding parallel in het Nederlands worden ingericht. Door het dupliceren van opleidingen worden de inspanningen van hoog gespecialiseerde staf (ZAP-leden) nodeloos

verzwaard, waardoor hun wetenschappelijke output belemmerd wordt en de werkingstoelagen niet efficiënt worden aangewend.

AANDACHTSPUNTEN

13. De Raad blijft als basisuitgangspunt het principe hanteren dat anderstalig onderwijs onder geen beding de drempel tot deelname aan het hoger onderwijs mag verhogen en potentiële Nederlandstalige studenten afstoten. Er is nog een lange weg te gaan wil Vlaanderen tot een volledige democratisering van het hoger onderwijs komen. De instroom in het hoger onderwijs van kansengroepen zoals allochtone studenten, migranten, studenten met een handicap of leermoeilijkheden kan nog sterk verbeterd worden. De omschakeling naar anderstalige opleiding(en) mag er alleszins niet toe leiden dat inspanningen op het vlak van evenredige deelname aan het hoger onderwijs worden teniet gedaan. Universiteiten en hogescholen die anderstalige opleiding(en) wensen aan te bieden in de bachelor – en masteropleidingen dienen daarom de nodige begeleidende maatregelen te treffen. Hoger onderwijs instellingen die anderstalig onderwijs willen aanbieden, dienen tegelijk een kwalitatief aanbod van taallessen te voorzien dat studenten in staat stelt om de hoorcolleges te kunnen volgen en begrijpen, de leerstof onder de knie te krijgen, en te rapporteren, presenteren en publiceren in de vreemde taal.

14. Vanzelfsprekend dienen de docenten de vreemde taal behoorlijk machtig te zijn. Het gebruik ervan moet de kwaliteit van het onderwijs bevorderen en mag deze zeker niet verlagen. In het aanstellingsbeleid van de universiteit/hogeschool wordt bij voorkeur geanticipeerd op de al dan niet bestaande taalvaardigheid van zowel het Nederlands (voor niet-Nederlandstaligen) als het Engels/andere taal (voor de Nederlandstalige docenten). De omschakeling naar anderstalige opleiding(en) moet gepaard gaan met een aanbod aan vorming zodat de betrokken docent zich op een professionele wijze kan uitdrukken in de andere taal. In het curriculum van de instelling zal er ook voldoende ruimte moeten zijn voor de studenten om de taalcompetenties te verwerven die nodig zijn om de anderstalige opleiding(scomponent) te vervolledigen. Dit behoort echter tot de interne kwaliteitszorg van de instelling en kan niet vastgelegd worden in een decreet.

15. Kwaliteitsvolle anderstalige opleiding(en) (onderdelen) uitwerken, doceren en opvolgen, betekent voor de betrokken docenten een extra belasting. De combinatie met de toenemende onderzoeks- en begeleidingstaken voor het ZAP en onderwijzend personeel, de nieuwe uitdagingen op onderwijsgebied (invoering van de Bama structuur met de bijbehorende curriculumherzieningen, veralgemeende invoering van creditsysteem, flexibilisering) draagt bij aan de problematiek van de geringe omkadering aan de kennisinstellingen.

De Raad herinnert daarom aan zijn eerdere pleidooien voor een inhaalbeweging met een substantieel groeppad voor het vaste kader van de universiteiten en hogescholen.

16. Het vermijden van die meerlast mag zeker niet leiden tot het uiteindelijk afschaffen van de Nederlandstalige opleidingen. Het taalbeleid moet hierbij zowel ambitieus zijn voor de moedertaal als voor meertaligheid, waarbij al vanaf de humaniora aandacht wordt besteed aan een degelijke taalopleiding.

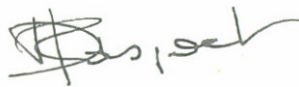
RESPONSABILISERING INSTELLINGEN

17. De VRWB is ervan overtuigd dat een versoepeling van het taaldecreet niet zal leiden tot een wildgroei aan anderstalige opleidingen. Enerzijds zal het marktmechanisme ervoor

zorgen dat dit zich ontwikkelt volgens de behoeften. Anderzijds zal een overdreven gebruik van een vreemde taal worden afgestraft door het nieuwe financieringssysteem. Universiteiten ontvangen werkingstoelagen op basis van input en output, waardoor zij worden gestimuleerd om te zorgen voor behoorlijke slaagcijfers. Een overdreven en ongepast gebruik van een vreemde taal zal de slaagcijfers niet bevorderen en dus de inkomsten doen dalen. Tenslotte vergt het inrichten van anderstalige opleidingen aanzienlijke inspanningen van de instellingen, zowel op financieel vlak als op vlak van personeel (zie punt 15).

18. Universiteiten worden bij een visitatie beoordeeld op hun inspanningen en resultaten in verband met internationalisering. Daarbij worden ondermeer aspecten nagegaan met betrekking tot de studenten- en docentenmobiliteit, aan welke internationale netwerken wordt deelgenomen ...

Danielle Raspoet
Secretaris

Karel Vinck
Voorzitter

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB), opgericht bij decreet van 15 december 1993, is het adviesorgaan voor de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement inzake elke aangelegenheid betreffende het wetenschaps- en technologiebeleid. De VRWB is een uniek forum waar vooraanstaande actoren uit de academische en sociaal-economische wereld zich beraden over de algemene krachtlijnen van het te voeren wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen. De VRWB is samengesteld uit een voorzitter en zestien leden, allen benoemd op grond van hun deskundigheid en/of betrokkenheid bij het wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen. Zes van deze leden worden voorgedragen door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), telkens drie door de werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigd in de SERV, en vier leden worden rechtstreeks benoemd door de Vlaamse regering. Vijf hoge ambtenaren uit de Vlaamse administratie nemen met raadgevende stem deel aan de vergaderingen.

Uitgave van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB)

K. Vinck, voorzitter
D. Raspoet, secretaris

VRWB
Ellipsgebouw
Koning Albert II-laan 35, bus 13
B-1030 Brussel

Tel. +32 (0)2 553.45.20
Fax +32 (0)2 553.45.23
e-mail: vrwb@vlaanderen.be
website: www.vrwb.be

